

Institucionální zabezpečení péče o životní prostředí

BPR_ENEK Environmentální ekonomie a udržitelný rozvoj

ING. DOMINIKA TÓTHOVÁ

D.TOTHOVA@MAIL.MUNI.CZ

PODZIM 2019

Cíle přednášky

- vyjmenovat a klasifikovat dle kritérií instituce ochrany životního prostředí ČR
- umět rozlišovat kompetence jednotlivých orgánů
- umět vybrat správný úřad při řešení konkrétních problémů

Jaké znáte instituce v oblasti
ochrany životního prostředí?

Instituce ochrany ŽP

= nezbytný předpoklad realizace příslušných koncepčních záměrů, dodržování platné legislativy a obecného fungování dané činnosti formou správních rozhodnutí

Veřejné neziskové organizace

- Státní orgány
  - =ústřední orgány státní správy a orgány nižších samosprávných celků v přenesené působnosti
- Organizační složky
- Příspěvkové organizace
- Orgány nižších samosprávných celků (v samostatné působnosti)
  - Organizační složky
  - Příspěvkové organizace

Nevládní neziskové organizace

Orgány ochrany životního prostředí

Zákon o ochraně ovzduší č. 201/2012 Sb.

Ministerstvo zdravotnictví, Česká obchodní inspekce, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady, celní úřady a Ministerstvo zemědělství

Zákon o odpadech č. č. 185/2001 Sb.

Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství, Česká obchodní inspekce, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, celní úřady, Policie České republiky, orgány ochrany veřejného zdraví, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdní úřady

Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.

Zákon o ochraně vod č. 254/2001 Sb.,

.....

Orgány ochrany přírody dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

---

- obecní úřady,
- pověřené obecní úřady,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- Agentura ochrany přírody a krajiny a správy národních parků,
- Česká inspekce životního prostředí,
- Ministerstvo životního prostředí,
- újezdní úřady, Ministerstvo obrany.

Ministerstvo životního prostředí

- zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č. 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990
- Ústřední orgán státní správy pro:
  - ochranu přirozené akumulace vod
  - ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod
  - ochranu ovzduší
  - ochranu přírody a krajiny
  - ochranu zemědělského půdního fondu
  - výkon státní geologické služby
  - ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod
  - geologické práce a ekologický dohled nad těžbou
  - odpadové hospodářství
  - posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují hranice státu
  - myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích
  - státní ekologickou politiku.

Současný ministr?

Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí vykonává svou činnost v pěti oblastech: **ochrana přírody, ochrana ovzduší, odpadové hospodářství, ochrana lesa, ochrana vod.**

- dozírá na dodržování právních předpisů na ochranu životního prostředí,
- provádí inspekce - kontroly,
- ukládá opatření k nápravě zjištěných nedostatků,
- ukládá sankční opatření za nedodržování zákonů životního prostředí,
- kontroluje obchod a nakládání s ohroženými druhy živočichů, rostlin a výrobků z nich (nelegálně získané jedince a předměty odebírá),
- omezuje, případně zastavuje provozy, pokud vážně ohrožují životní prostředí,
- podílí se na řešení starých ekologických zátěží,
- řeší podněty občanů i právnických osob,
- poskytuje informace na základě žádostí ve smyslu platných zákonů,
- informuje veřejnost i sdělovací prostředky a orgány státní správy o údajích o životním prostředí, které získává při inspekční činnosti,
- vypracovává stanoviska pro jiné orgány státní správy,
- podílí se na řešení havárií v oblasti životního prostředí,
- spolupracuje s inspekčními orgány zemí Evropské unie a sítí inspekčních orgánů EU (tzv. IMPEL), stanovuje poplatky za vypouštění odpadních vod a odběr podzemních vod.

Správy NP a AOPK

- Vydávají souhlasy (např. k vyhrazení míst ke zneškodňování odpadů, k táboření a rozdělávání ohňů, k vjezdu motorových vozidel, pro pořádání hromadných, např. sportovních akcí, pro provozování horolezectví, jízdy na kole, k vyznačení cest, výkon práva myslivosti a rybářství)
- Vydávají opatření obecné povahy (návštěvní řád, omezení nebo zákazu vstupu)
- Povolují výjimky ze zákazů
- Vydávají závazné stanovisko potřebné k ohlášení stavby, vydání územního rozhodnutí, územního souhlasu, stavebního povolení, rozhodnutí o změně užívání stavby, kolaudačního souhlasu
- Oprávněny k vydání nařízení pro obvod své působnosti
- plní zároveň úkoly odborných organizací ochrany přírody ve svých územních obvodech. Přitom zejména provádějí potřebné inventarizační přírodovědné průzkumy, dokumentaci a šetření v ochraně přírody, spolupracují s výzkumnými a vědeckými pracovišti, zajišťují strážní, informační a kulturně výchovnou činnost. Správy dále zajišťují péči o zvláště chráněná území ve své územní působnosti.
- Správy navrhují plány péče o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a jejich ochranná pásma

Újezdní úřady, Ministerstvo obrany

Újezdní úřady:

- Na území vojenských újezdů státní správu v ochraně přírody a krajiny újezdní úřady v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, obcí s rozšířenou působností, orgánů krajů a správ, není-li k ní příslušné Ministerstvo obrany.

Ministerstvo obrany:

- zpracovává ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody,
- zajišťuje zpracování a schvaluje plány péče o přírodní rezervace a přírodní památky a jejich ochranná pásma a zajišťuje jejich realizaci ve spolupráci s újezdními úřady
- vykonává státní dozor v ochraně přírody a krajiny
- vydává stanoviska k územně plánovací dokumentaci jako dotčený orgán ochrany přírody z hlediska své působnosti

Krajské úřady

- zpracovávají ve spolupráci s MŽP prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody ve své územní působnosti
- mohou vydávat nařízení o zřízení nebo zrušení přírodních rezervací, přírodních památek podle nebo jejich ochranných pásem
- vymezují a hodnotí regionální systém ekologické stability
- zajišťují péči o EVL, označují EVL a vydávají závazná stanoviska k zásahům
- vydávají závazná stanoviska, povolují výjimky ze zákazů, vydávají souhlasy k činnostem a zásahům, vydávají opatření obecné povahy, ukládají podmínky pro výkon činností, spolupracují s MŽP a dalšími správními úřady a orgány

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

- vydávají stanoviska k významným krajinným prvkům
- vydávají stanoviska k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 h
- vymezují a hodnotí místní systém ekologické stabilit
- vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny
- ukládají pokuty za přestupky a protiprávní jednání
- uplatňují stanoviska k územním plánům, regulačním plánům

Pověřené obecní úřady a obecní úřady

Pověřené obecní úřady

- registrují a chrání významné krajinné prvky
- vyhlašují a chrání památné stromy mimo zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma
- vydávají souhlas ke zřizování nebo rušení veřejně přístupných účelových komunikací, stezek a pěšin mimo zastavěné území obcí

Obecní úřady

- povolují kácení dřevin
- ukládají náhradní výsadbu
- vedou přehled pozemků vhodných k náhradní výsadbě

Veřejné neziskové organizace

OS a PO státu

Organizační složky, příspěvkové organizace

Název	Právní forma	Rok založení	Okres
Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky	OSS	1995	Praha
Česká geologická služba - Geofond	OSS	1975	Praha
Česká inspekce životního prostředí	OSS	1991	Praha
Správa Národního prahu České Švýcarsko	OSS	2000	Děčín
CENIA, česká informační agentura pro životní prostředí	PO	1992	Praha
Česká geologická služba	PO	1972	Praha
Český hydrometeorologický ústav	PO	1982	Praha
Správa jeskyní České republiky	PO	2006	Praha
Správa Krkonošského národního parku Vrchlabí	PO	1973	Trutnov
Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava	PO	1991	Prachatice
Správa Národního parku Podyjí	PO	1991	Znojmo
Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví Průhonice	PO	1977	Praha
Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M	PO	1972	Praha

Veřejné neziskové organizace

Státní podniky

- Lesy České republiky
- Povodí vod České republiky

Název	Právní forma	Rok založení	Okres
Povodí Moravy	SP	2001	Brno
Povodí Odry	SP	2001	Ostrava
Povodí Vltavy	SP	2001	Praha
Povodí Labe	SP	2001	Hradec Králové
Povodí Ohře	SP	2001	Chomutov

Činnosti územních samosprávných celků v oblasti životního prostředí a územního rozvoje (samostatná působnost)

- koordinují, analyzují a vyhodnocují úroveň rozvoje svého území a jeho částí
- schvalují program územního rozvoje a další strategické dokumenty
- zasílají návrhy zákony Poslanecké sněmovně (pouze krajské úřady)
- předkládají Ústavnímu soudu návrh na zrušení legislativy, pokud se domnívají, že je v rozporu se zákonem
- spolupracují s ostatními samosprávnými celky na společných cílech a úkolech regionálního rozvoje a ochrany životního prostředí
- stanovují rozsah základní dopravní dostupnosti v oblasti
- vydávají stanoviska k záměrům, které mohou výrazně ovlivnit prvky životního prostředí a regionálního rozvoje
- spolupracují při vytváření a využívání systému základních znalostí o životním prostředí a jeho ochraně na základě principů udržitelného rozvoje
- spolupracují s vládními i nevládními organizacemi v aktivních formách vzdělávání a získávání informací o životním prostředí a jeho ochraně

Činnosti územních samosprávných celků v oblasti životního prostředí a územního rozvoje (samostatná působnost)

- zabezpečují přístup k informacím o životním prostředí
- spolupracují s jinými samosprávnými celky a dalšími právníckými osobami při zajišťování společných rozvojových programů - předmětem činnosti může být ochrana životního prostředí
- podporují rozvoj aktivit nezbytných pro regionální rozvoj, včetně organizací zabývajících se ochranou životního prostředí
- podporují rozvoj soukromých společností prospěšných pro danou oblast, včetně oblasti ochrany životního prostředí
- z rozpočtu vyčleňují finanční prostředky určené k řešení problémů a nedostatků v oblastech spadajících do jejich působnosti
- podílejí se na úkolech týkajících se podpory regionálního rozvoje a ochrany životního prostředí a spolupracují s příslušnými orgány
- mohou vydat obecně závaznou vyhlášku o ochraně životního prostředí

Veřejné neziskové organizace krajů, měst a obcí

Zoologické a botanické zahrady

Název	Právní forma	Rok založení	Okres
Botanická zahrada hl.m.Prahy	PO	1981	Praha
Botanická zahrada Liberec	PO	1973	Liberec
Botanická zahrada Teplice	PO	2002	Teplice
Podkrušnohorský zoopark Chomutova	PO	1988	Chomutov
ZOO a botanická zahrada města Plzně	PO	1981	Plzeň
ZOO a zámek Zlín-Lešná	PO	1981	Zlín
ZOO Děčín	PO	1973	Děčín
ZOO Hodonín	PO	1992	Hodonín
ZOO Jihlava	PO	1982	Jihlava
ZOO Liberec	PO	1973	Liberec
ZOO města Brna	PO	1973	Brno
ZOO Ohrada Hluboká nad Vltavou	PO	1974	České Budějovice
ZOO Olomouc, Sv.Kopeček	PO	1984	Olomouc
ZOO Ostrava	PO	1984	Ostrava
ZOO Praha-Troja	PO	1973	Praha
ZOO Ústí nad Labem	PO	1991	Ústí nad Labem
Zoopark Vyškov	PO	1991	Vyškov

Lesní správy, městské lesy, městské zeleně

Technické služby

Kam se obrátit?

---

1) Všimli jste si, že do vodního toku ve vašem okolí jsou vypouštěny odpadní látky.

Kam? → Obecního úřad obce s rozšířenou působností nebo Česká inspekce životního prostředí

Tyto správní orgány ukládají původcům znečištění kromě pokut i povinnost k odstranění následků jejich protiprávního jednání v podobě opatření k nápravě závadného stavu – znečištění vody (§ 42 vodního zákona), v případě, že původce znečištění opatření k nápravě neplní a hrozí nebezpečí z prodlení, provede opatření k nápravě vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí na náklady původce znečištění.

Kam se obrátit?

---

2) Váš soused používá v zimě k topení plasty, pneumatiky nebo jiné materiály, u nichž dochází k vypouštění jedovatých zplodin do ovzduší.

KAM? obecní úřad obce s rozšířenou působností v případě, že zákon porušuje fyzická osoba

Česká inspekce životního prostředí nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností v případě, že zákon takto porušuje podnikatel nebo právnická osoba (např. obchodní společnost)

Tyto orgány jsou v souladu se zákonem o ochraně ovzduší oprávněny prověřovat, zda byla dodržena přípustná tmavost kouře a zda jsou spalována jen paliva určená ke spalování a mohou ukládat pokuty nebo opatření k nápravě. Spalování paliv, která způsobují znečištění ovzduší, může obec také zakázat obecně závaznou vyhláškou. Přímo zákon jí umožňuje upravit vyhláškou podmínky pro spalování suchých rostlinných materiálů v otevřených ohništích nebo takové spalování zakázat.

Kam se obrátit?

---

3) Chci si na své vlastní zahradě pokácet strom.

KAM? Obecní úřad – žádost o povolení ke kácení stromů

Kdy je možné kácet bez povolení? Povolení ke kácení není potřeba pro dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí, zapojené porosty dřevin, pokud celková plocha kácených porostů dřevin nepřesáhla 40 m², ovocné dřeviny - musí přitom jít o zastavěné území a pozemek musí být v katastru evidován jako zahrada, zastavěná plocha a nádvoří nebo ostatní plocha – zeleň. **V některých případech není potřeba ke kácení povolení, vyžaduje se však oznámení.** Jde o: oznámení následné (do 15 dnů po provedení kácení) – v případech, kdy je stavem dřevin bezprostředně ohrožen život nebo zdraví osob či hrozí škoda značného rozsahu oznámení předchozí (min. 15 dnů před provedením kácení) – v případech, kdy dřeviny ohrožují zařízení pro přenos a distribuci elektřiny, při úpravě břehových porostů nebo při pěstebních zásazích (dle zákona č. 114/1992 Sb.)

Kam se obrátit?

---

4) Na který úřad se obrátíte, pokud budete chtít vystavět objekt, který podléhá EIA?

KAM? Ministerstvo životního prostředí nebo krajský úřad v závislosti na tom jak velké území bude výstavbou dotčeno.

Kam se obrátit?

---

5) Chcete postavit novostavbu v CHKO.

KAM? Správa CHKO a stavební úřad

Nevládní neziskové organizace

Oblasti působnosti

- environmentální vzdělávání, výchova a osvěta,
- ochrana přírody a krajiny a to buď obecně nebo konkrétně zaměřená ochrana biodiverzity, zvířat a vodních toků, péče o chráněná území a lesní hospodářství,
- zapojení veřejnosti, budování komunit a podpora Místní Agendy 21,
- ochrana místního přírodního a kulturního dědictví,
- doprava a cyklostezky,
- ekologické poradenství,
- a jiné, např. ochrana zeleně a ovzduší, energetika, venkov či ekoturistika.

Nevládní neziskové organizace

Role v oblasti ŽP

- poskytují environmentálního vzdělávání, výchovu a osvětu
- poskytují informace v oblasti ŽP
- chrání přírodu a krajinu
- věda a výzkum
- zastupují zájmy a názory občanů
- ovlivňují veřejnou politiku
- upozorňují na problémy ŽP

Nevládní neziskové organizace v ČR

Český svaz ochránců přírody

- www.csop.cz
- Založen 1979
- Celostátní působnost
- posláním je ochrana a obnova přírodního dědictví, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života
- cca 7500 členů
- Časopis Krása našeho domova

Nevládní neziskové organizace v ČR

Hnutí Brontosaurus

- www.brontosaurus.cz
- Vznik 1974
- Posláním je prací pro přírodu a památky, zážitkem, hrou a přátelstvím vychovávat mladé lidi a děti k nekonzumnímu způsobu života, rozvíjet jejich osobnost a celkově vést společnost k jednání přátelskému životu na Zemi
- Celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Hnutí DUHA

- www.hnutiduha.cz
- Vznik 1989
- Činnost:
  - prosazuje ekologická řešení, která zajistí zdravé a čisté prostředí pro život každého z nás
  - navrhuje konkrétní opatření, jež sníží znečištění vzduchu a vody, pomohou omezit množství odpadu, chránit krajinu nebo zbavit potraviny toxických látek
  - jedná s úřady a politiky,
  - navrhuje zákony
  - kontroluje průmyslové firmy,
  - radí domácnostem
  - A další: zdělávání, výzkum, informování novinářů i spolupráci s obcemi
- Celostátní působnost
- Časopis Sedmá generace

Nevládní neziskové organizace v ČR

Greenpeace

- www.greenpeace.cz
- Vznik 1971, v ČR 1992
- Mezinárodní ekologická organizace působící ve více než 40 zemích světa již 40 let
- cílem je chránit životní prostředí a nenásilnými prostředky upozorňovat na jeho poškozování. Přinášíme svědectví o globálních ekologických problémech, požadujeme nápravu po zodpovědných institucích a nabízíme řešení, která jsou klíčová pro naše zdraví a bezpečnou budoucnost nejen nás, ale i dalších generací
- Celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Zelený kruh

- www.zelenykruh.cz
- Vznik 1989
- asociace 27 významných ekologických nevládních organizací působících v České republice
- Celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Econnect

- www.ecn.cz
- Vznik 1991
- posláním je prostřednictvím informačních a komunikačních technologií podporovat a posilovat činnost a spolupráci nevládních neziskových organizací, občanských iniciativ a osobností, které usilují o dosažení udržitelného rozvoje, respektování lidských práv a sociální spravedlnost, o zachování a rozvíjení kulturních hodnot a o aktivní zapojení veřejnosti
- Celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Ekologický institut Veronica

- www.veronica.cz
- profesionální pracoviště Základní organizace Českého svazu ochránců přírody
- posláním je podpora šetrného vztahu k přírodě, krajině a jejím přírodním i kulturním hodnotám
- Celostátní působnost
- Časopis Veronica

Nevládní neziskové organizace v ČR

Ostatní

- S regionální působností
  - Beskydčan, Lipka, Pražské matky,...
- Nadace
  - Nadace na ochranu zvířat, Nadace Via, Nadace Veronica,...
- Založené za konkrétním účelem
  - Braunův Betlém, SOS Spořilov, Zelené Roztyly,...